

Список використаних джерел:

1. Коширець Віктор Васильович. Психологічні особливості формування особистісного простору студентської молоді : автореф. дис. канд. психол. наук. Острог, 2014. 20 с.
2. Підлипняк І. Технології mind-fitness як засіб розвитку когнітивної сфери у дітей дошкільного віку. *Věda a perspektivy*. 2022. № 8(15). URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(15\)-123-134](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(15)-123-134).
3. Психологічна діагностика особливостей когнітивного розвитку молодших школярів в умовах інформаційного суспільства : монографія / С. А. Гончаренко та ін. ; ред.: С. А. Гончаренко, Л. О. Кондратенко. Кіровоград: ІмексЛТД, 2014. 228 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8685/1/Монографія_ПСИХОЛОГІЧНА%20ДІАГНОСТИКА.pdf.
4. Тихомиров О.К. Психологія комп'ютеризації. Київ : Знання, 1988. 298 с.
5. Daniel K, Brennan D. Digitalization. John Wiley & Sons, Inc., 2016. URL: <https://doi.org/10.1002/9781118766804.wbiect111>.
6. Piaget J. The Affective Unconscious and the Cognitive Unconscious. Piaget and His School. Springer Study Edition. / ed. by Inhelder B, Chipman H.H, Zwingmann C. Berlin, Heidelberg, 1976. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-642-46323-5_6.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-507-8-33>

Пузирьов С. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри психології, філософії та суспільних наук

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Виконання соціально-політичних та економічних завдань, які стоять перед українською державою залежить від успішності будувannya національної системи освіти, її інтеграції в міжнародний освітній простір. Модернізація системи вищої освіти України в умовах євроінтеграційних процесів є надзвичайно актуальним питанням сучасності, пов'язаним з пошуком кращих національних та закордонних технологій навчання у вищій школі, а також з їх впровадження в учбовий процес вишу, враховуючи принципи Болонської конвенції. «Приєднуючись до Болонського процесу, модернізуючи національні освітянські стандарти з урахуванням його вимог, Україна зберігає і

розвиває тим самим усе позитивне, що дає підстави ідентифікувати нашу систему освіти як національну, що відокремлює її як оригінальну систему і робить привабливою для європейської спільноти» [1].

На сьогодні одним із шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження. Мета переходу до компетентнісного підходу – це введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти із урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців; забезпечення гармонізації норм законодавства в сфері освіти та соціально-трудових відносин; сприяння національному і міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні; налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці [2].

Набуття студентською молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, що сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу.

Питання про вибір методів проведення навчальних занять має як теоретичний, так і практичний характер. У його вирішенні викладачеві необхідно виявити максимум самостійності, бо ніяких «методичних вказівок» «зверху» давати недоцільно. Класифікація методів навчання за навчальними цілями [3], у якій рівням абстракції навчальних цілей (загальні, орієнтовні, операціоналізовані) відповідають види, типи, способи методів навчання.

Всі методи навчання можна розділити на дві групи, залежно від рівня активності учнів у навчальній діяльності:

Пасивні – це ті методи навчання, при яких студенти тільки слухають та дивляться (розповідь, лекція, пояснення, демонстрація).

Активні – це ті методи, при яких студенти самостійно, активно включаються у навчально-пізнавальну діяльність, які спираються не тільки на процеси сприйняття, пам'яті, уваги, а насамперед на творче, продуктивне мислення.

Активні методи навчання, які можуть бути застосовані в ході проведення семінарських занять, додають останнім активний характер і визначити їх відмінність від традиційних занять. Розглянемо особливості проведення “семінару-дискусії” з дисципліни “Педагогіка та психологія вищої школи” для магістрів.

1-й варіант – найпростіший, де група поділяється на пари, трійки, четвірки; ці підгрупи обговорюють деяке питання, потім група разом обговорює рішення, які були запропоновані в підгрупах.

2-й варіант. Спочатку студенти працюють індивідуально та готують письмово відповіді на два-три питання за матеріалами самостійного

читання, потім вони утворюють малі групи по 4-6 чоловік та продовжують більш осмислену дискусію приблизно 20 хвилин. Останні 15 хвилин заняття проводиться загально-групова дискусія та підведення підсумків викладачем.

3-й варіант відрізняється від другого тільки тим, що “стартом” для дискусії служить коротке повідомлення одного з студентів.

4-й варіант – початок дискусії визначається вивченням деякого навчального матеріалу (уривок навчального тексту, серія слайдів, фрагмент фільму, розмножений варіант статті та ін.). Після цього, приблизно через 15 хвилин починається загальне обговорення.

5-й варіант – традиційний “мозковий штурм”. Визначається навчальна проблема, потім, без обговорення й критики, студенти пропонують різні варіанти її рішення, що фіксуються на дошці. Лише після цього починається аналіз усіх “за” та “проти”.

6-й варіант – “викладач проти студентів”. Суть семінару полягає в тому, що студенти прагнуть знайти правильне визначення принципу (закону, категорії), а викладач проти кожного формулювання виставляє контраргумент, який заперечує це визначення. Якщо студенти “видихаються”, потрібно допомагати їм і давати нові ідеї, щодо розвитку можливих специфічних властивостей свідомості.

7-й варіант – “студенти проти викладача”. Викладач починає семінарське заняття, що завершує вивчення курсу, з того, що пропонує кожному ряду (наприклад, їх три) сформулювати декілька питань з проблемами семінару, які цікавлять студентів, а потім впродовж деякого часу відповідає на них. Найважливіше для викладача – це бути впевненим, що може відповісти на будь-яке питання, і дійсно зуміти скористатися при відповідях своїми знаннями. Крім того, викладач не повинен боятися виходу за межі навчальних тем, тому що це завершальне заняття, і його роль – відпрацювання загальних світоглядних уявлень студентів.

У зв'язку з цим ця методика забезпечує активізацію пізнавальної діяльності творчого характеру, тісний зв'язок теорії з практикою, оволодіння методом аналізу і рішення складних проблем, розвиток рефлексивної сфери мислення (самосвідомість та саморегуляцію розумової діяльності), створення атмосфери співробітництва і співтворчості, розвиток необхідних навичок спілкування. Зрозуміло, що не тільки самі методи, а й викладач, який опановує та творчо застосовує ці методи, забезпечує досягнення всіх названих цілей.

Список використаних джерел:

1. Болонський процес: тенденції, проблеми, перспективи. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. 48 с.

2. Внукова. Н. М., Ачкасова. С.А. Національна рамка кваліфікацій в системі забезпечення якості вищої освіти у вищому навчальному закладі/ Н. М. Внукова., С.А. Ачкасова. *Новий колежіум*. № 1. 2016. С. 17–21.

3. Психологія діяльності та навчальний менеджмент [Текст]: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / За заг. ред. В.А. Козакова. К.: КНЕУ, 2003. 829 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-507-8-34>

Цімболинець В. О.,

*аспірант кафедри психології, філософії та суспільних наук
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*

ПСИХОСОЦІАЛЬНА ДИНАМІКА ТА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ВЗАЄМОДІЇ ЛІКАРЯ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ З ПАЦІЄНТОМ

Основою успішної стоматологічної процедури та задоволеності пацієнта є ефективна комунікація. У клінічних умовах стосунки між стоматологом і пацієнтом – це динамічний психологічний процес, який включає в себе взаєморозуміння, емпатію, емоційну регуляцію та побудову довіри на додаток до обміну інформацією. Психологічні аспекти спілкування в стоматології впливають як на клінічні результати, так і на довгострокове дотримання пацієнтами рекомендацій щодо догляду за порожниною рота.

Багато людей вважають, що стоматологічне середовище викликає природну тривогу, що створює психологічне навантаження як на пацієнтів, так і на стоматологічний персонал. Дослідження показали, що рівень поширеності стоматологічної тривоги та фобії серед дорослого населення коливається від 10% до 20% [1]. Цей вид страху може бути викликаний травматичними подіями в минулому, страхом болю або відчуттям безсилля. Ці психологічні аспекти підкреслюють, наскільки важливо для стоматологів мати сильні міжособистісні та комунікативні навички на додаток до клінічних знань.

У стоматології спілкування має багато форм. Воно охоплює як невербальну комунікацію, таку як поза, зоровий контакт, міміка і тон голосу, так і вербальну комунікацію, таку як пояснення діагнозів, варіантів лікування і профілактики. Стоматологи повинні адаптувати свої методи спілкування до віку, емоційного стану, особистості та культурних особливостей кожного пацієнта. Наприклад, пацієнтам з унікальним характером може знадобитися м'яке заохочення, щоб